

ИДАВНИЧИИ ИНСТИТУТ

О Б Р А КНИЖКА

Мох

ОЛЕКСАНДЕР МОХ САМООСВІТНІ ВИДАВНИЦТВА

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Р.

Ч.

ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ

„ДОБРА КНИЖКА“

ЛЬВІВ І, ВУЛ. РЕЙМОНТА 4. м. 1.

висилає всі самоосвітні українські книжки католицького позитивного змісту

комплетує й закладає бібліотеки для католицьких читалень і кружків

видає світську позитивну белетристику та релігійні книжки

служить радою католицьким авторам, що бажали б видати свої твори згл. мають до збуття свої книжки

кольпортує добрі книжки, летючки, образи й т. п.

При запиті треба залучити поштову марку на відповідь.

Всякі книгарсько-видавничі справи поладжуйте через „Добру Книжку”: так причинитеся до поширення доброї книжки між наших людей!

АС 10

9853

САМООСВІТНІ ВИДАВНИЦТВА

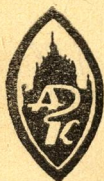
ЯКІ В НАС Є, ЩО ВОНИ ВАР-
ТІ ТА ЩО З НИХ ВИБРАТИ

1000

Поради для самоосвітників,
бібліотекарів та читачів

подав

ОЛЕКСАНДЕР МОХ

47246/124

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

пр. лбв. ДБЛ. в 92 (13) - 1940

Видавничий Інститут „Добра Книжка” ч. 124.

Л Ї В І В

Р. Б. 1938.

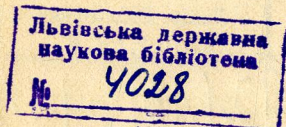

ЧИТАЙТЕ:

На фронті української книжки. Статистика, висновки й здогади про те, чим тепер духово кормиться наша суспільність на захід від Збруча та що з того вийде.

Смерть у газеті. Цікаве оповідання про страшне діло одного коваля та наука з того для розумних людей.

3068.

Накладом автора. — Друковано 2000 примірників у печатні „Графія” під управою Гр. Андріїва, Львів, вул. Тиха 5.

САМООСВІТНІЙ РУХ

„До самоосвіти й самовиховання! Таке гасло кидають сьогодні всі ті освітники й суспільні діячі, що розвиток людства хочуть звернути на нові шляхи... Тямучі освічені круги... почали заходитися коло того, щоб підняти можливо найширші маси до духового рівня інтелігенції”. (С. Магальяс, Порадник для самоосвітніх гуртків, 1934, 3—4). Хоч гасло до праці йде під назвою „самоосвіти”, „освіти для народу”, „народніх університетів” і т. п., то проте назву „освіти” треба в тім русі розуміти не як суму знання, а як засіб до виховання „нової людини” і то вже не індивідуально, а в м а с а х. Іде отже тим провідникам „нових шляхів” і „нової людини” про виховання й закривізування мас, ясніше: простолюддя. „Необхідними засобами такого виховання є розвиток: 1) ума, 2) характеру й волі та 3) громадських, національних та державних почувань” (там же, ст. 5). Про релігію нема в тій „самоосвіті” ні слова, все крутиться довкола „абсолюту Людини” (через велике „Л”). Зрозуміння „причинового звязку між поодинокими явищами в житті і в природі... показує

богатство людської думки" (ст. 5), — а не доцільність Божих законів у світі...

Праця в тім напрямі йде швидким і живим темпом: У Швеції „Робітничий (Соціалістичний) Освітній Союз" мав у 1931-32 рр. 4.406 самоосвітніх гуртків з 61.316 членами. „Народний Союз Темпляріїв" (т. зв. „Гут-Темплер-Орден", організація масонська) мав 1291 самоосвітніх гуртків з 16.316 членами. „Робітн. Освітній Союз" мав 1097 бібліотек з 350.209 томами, які були випозичувані 813.460 разів продовж одного року. „Народний Союз Темпляріїв" мав 1580 бібліотек з 571.919 томами, які випозичувано 650.247 разів, переважно по селах. У Швеції самоосвітні гуртки ставлять собі за ціль: розвивати свою особовість, плекати правду, шукати радості в красі, любити справедливість і змагати до неї, розвивати в собі почуття відповідальности й солідарности. У нас (Українців) попри повищі завдання слід булоб поставити на першому місці виховання провідників, що своїми духовими вартостями могли би впливати на своє оточення" — пише п. Магальяс, директор канц. „Просвіти" (цит. кн., ст. 11).

В цілій тій „самоосвітній" праці видно — для тих, що хочуть бачити — таємні нитки масонських „ідеалів", спеціально основної засади масонської тактики: л я ї ц и з м у (=зісвітчення). Колись енциклопедисти „освітники" приготували французьку революцію; опісля тайні

„освітні” гуртки приготувляли (в нас приміром були т. зв. „Драгоманівці”, з кадрів яких по війні вийшли майже всі редактори й діячі українського комуністичного й радянофільського руху в краю) всякі революції по великій війні. Всі ті приготування йшли головно на „просвічення” інтелігенції. Та показалося, що самої інтелігенції не вистарчить, щоб зробити світову революцію. Отже тепер „самоосвітники”, кермовані — часто без відома тих „самоосвітників” — тайними льожами, приготувляють маси до світової революції. Цікаво, що „самоосвітня” акція дивно йде на руку новим методам праці комуністів. Ось прим., на недавнім комуністичнім процесі „Левицької й тов.” у Любліні, інспектор поліції Руціньський ствердив, що нова акція комуністів полягає на „умасовленню”: з одного боку комуністи стараються проникати до легальних організацій (в Любліні прим. до самоосвітнього „ТУР’а”), з другого на створенні однородного „фронту молоді”, т. зн. того елемента, з якого переважно походять кадри самоосвітників. Цікаво, що нове комунізуюче самоосвітнє видавництво взяло собі саме назву „Фронт Освіти” й теж йде на конику „самоосвіти”...

Попри масонські льожі „самоосвітнім” рухом кермують також націоналістично-поганські організації. Та ясно, що й одні й другі вороже ставляться до

католицизму як до сили, яка приписує собі (й має) одинока право наказувати людським сумлінням, не лише одиниць але і мас.

Примірів на те багато. Самоосвітнім рухом у Поляків кермують тепер чисто лаяіцистичні круги ТШЛ, то знову майже явно масонські круги з т. зв. „Звйонзку Научицельства Польского”, чи врешті т. зв. „спасовяци”, вже виразно безвірницькі й посунені дуже на ліво. Є щоправда й рух католиків, т. зв. „Тов. Чительні Людових”, але його сильно опановують ендецько-неопоганські одиниці та з католицизму спрямовують на націоналістичний шовінізм. Зновже т. зв. „людові університети”, один з наймогутніших засобів сучасної народньої освіти, в Поляків теж у руках соціялістів (т. зв. ТУР— „Тов. Університетів Робітничих”) і масонського та дуже лівого „Визволення”. Багато комірок „Туру” опанували найлівіші (відомої марки); подібно діється й у „Визволеню”. Селянський університет у Гаці, під проводом інж. Соляржа, має виразні звязки з почином „людового фронту” і подібним „Звйонзкем Научицельства Польского”. Католики мають всього один народній університет.

Провідник польського католицького людового університету в Дальках, о. Людвічак, дав інтервю у „Варшавському Курієрі” на тему польських народніх університетів. Послухаймо, що каже о. Л.: „Питаєте мене про Грудзівські (народ-

ні) університети в Польщі? Отже, нажаль, мушу вам сказати, що їх поза Дальками не маємо. За Грундвігом (основник ідеї народніх університетів) основою університету є передовсім його аполітичність. Не можна фашерувати безкритичних іще учнів якимись сугестивними доктринами суспільних чи політичних напрямків, а треба єдино приготувляти тих учнів до державного, горожанського, творчого життя. Університет має давати державі свідомих горожан, а не приготувляти агітаторів партіям. Врешті завдання університету — впоювати й поглиблювати — як це Грундвіг розумів — християнську релігію й культуру, чи в наших умовах католицьку, а не пропагувати ляїцизм, або як у деяких університетах (польських) свідоме воююче безвірництво!”

Відомий з рільної реформи мін. Понятовський підпирає ті університети, натомисть відмовив допомоги о. Людвічаків. О. Людвічак видає газетку для самоосвіти п. н. „Університет Людови” (давніше „Промень”).

Цікаво, що польські людові університети повстали вже й у нас приміром у Гряді під Львовом. Видавана газетка тих університетів „Нова Громада” пропагує — ідеї людового фронту, тим наближає думку до комуністів і лає духовенство за те, що воно бореться з комунією. На зїзд провідників людових університетів у Ловічі (1937 р.), на яким був міністр Понятовський, запрошено всіх

провідників, з виїмком одного о. Люд-
вічака...

В нас самоосвітний рух в українській формі розпочали радикали видаванням книжечок під назвою „Самоосвіта” та закладанням самоосвітних гуртків між радикальними організаціями „Каменярів” і „Жіночих Громад”. Напрям того руху йде виразно по лінії масонських ідеалів тай ведуть його зрештою вихованці чеської Праги, тої Праги, де правив масон 33 степеня Масарик в часі коли вони там виховувалися.

За радикалами — хоч як прикро се писати — надскакує в нас „Просвіта”. Її самоосвітні видавництва писані зовсім у ляїцистичному дусі, а під теоретичними висновками „порадників” для самоосвітніх гуртків і освітників мігби підписатися сам „брат” Пейю, один з теоретиків масонської світської „едукації” (е-дікасіон ляїк). Нема в тих книжках Бога ні на лік; поручається там для самоосвітніх гуртків видання не лише радикальні, але й виразно большевицькі! На сю тему була в „Новій Зорі” ч. 950 стаття п. з. „Коротка пам’ять „Просвіти” — Який зміст має самоосвіта в „Просвіті”. В тій статті писав я: „Зміст тої самоосвіти далекий не лише від релігійного світогляду, а нероз просто чужий навіть світоглядові українського світського націоналіста”. Видано ті „порадники” ще тоді, коли в „Просвіті” панували радикали. Та хоч тепер „панують” там ніби

„клерикальні націоналісти”, то не видно якось руху за тим, щоб у „просвітянській” самоосвіті пішло на ліпше...

Подібний у своїм ляїцизмі до „Просвіти” видавничий самоосвітний рух інших світських видавців, прим. у видавництві „Рідне Слово” І. Тиктора й ін.

Третій самоосвітний рух у нас іде від 105% націоналістів. Цей рух виразно противний большевизмові й іншим радикально - соціалістичним струмам і жидівському інтернаціоналізмові; та проте в справах релігії стоїть він на становищі поганським, а його незнання в деяких релігійних справах нагадує лібералістичні джерела, з яких він всетаки черпає багато своїх відомостей.

Зближений до націоналістів якийсь п. Павло Скалецький, великий прихильник кооперації, що в видавництві „Молоді” видав книжечку п. з. „Організація і виховання молоді” (Львів, 1935, накладом Стефана Бульб'яка, стор. 64, 16°, ціна 1 зол.). І його погляди на справу „самоосвіти” дуже національно-ляїцистичні, та всетаки він одинокий знає про потребу релігії в вихованні, хоч не каже ще про католицьку релігію:

„У вихованні молоді мусимо вважати, щоб вона мала і скріпляла християнські етичні норми... Провід (самоосвітнього) гуртка мусить зацікавити членів історією й ролею Церкви в національному життю і дбати про те, щоб члени самоосвітнього гуртка ставилися до релігії і нашого обряду з повагою і пошаною і співпрацювали з

національно-свідомим духовенством на місцях в розбудові громадського життя” (ст. 39).

Коли глянемо тепер на нашу суспільність у нашій країні то відразу впадає в очі, що по війні наша інтелігенція навертається до Бога, а зате народ, простолюддя байдужіє і відвертається від релігії. З великих накладів самоосвітніх видавництв (прим. 24.000 в націоналістів!) виходить, що є попит на такі видавництва, на самоосвітню працю. Се й видів я на феріях по наших селах: підростки-парібчаки в неділю голосно читали „Самоосвітника” — замість іти до церкви. Очевидне й те, що досі властиво нема в нас католицького самоосвітнього руху тай дуже мало в нас таких католицьких книжок, які можнаб підтягнути в рубрику самоосвітніх видань. Щож, нагадуються тут безсмертні слова Спасителя з притчі про несправедливого управителя (Лк. 16, 1—12): „Бо сини віку сього хитріші від синів світла в зносінах з подібними до них...”

Годі сказати, що виховання, чи там „самоосвіта” (бо під тою назвою скривають тепер це „виховання”) се непотрібна річ і католики не мають тим займатися. Навпаки, в ім'я гасла Католицької Акції „Відродити все в Христі Ісусі” мусять католики з обов'язку взяти участь у самоосвітньому русі, хоч він у тій формі не від них вийшов. До участі в тім русі взиває нас також „Конституційний Статут Кат. Акції”, затверджений

усіми нашими Владиками (дня 3. I. 1931 р.), якого § 1 каже:

Завданням Катол. Акції є приготувати, творити й гуртувати католицькі стоваришення для цілей світського апостольства, себто для поглиблення та поширення, впровадження в чин і оборони католицьких засад у житті одиниці, родини та суспільності, згідно з наукою католицької Церкви і вказівками Апостольської Столиці.

Ще конкретніше прецизують сей наш обов'язок точки § III. статуту Т-ва „Скала”, спеціально (§: III) точки: 1), 2), 3), 6), 9), 14), 16), в яких подано всякі роди виховної праці, подібної до „самоосвітнього” руху, але розуміється в католицьким дусі. Тай навіть сама ціль Т-ва „Скала” („Ціль Т-ва: підпомагати, поширювати й поглиблювати освіту й культуру українського народу та його релігійно-моральне життя, а саме на основах св. католицької Церкви”, §: III) виразно містить в собі м. і. також обов'язок зайнятися т. зв. „самоосвітною” працею, бо така праця виразно міститься в обемі поняття „освіта й культура”.

Мігби може хтось закинути, що се, мовляв, не обов'язок католиків а спеціально „скаляків” займатися в своїй праці світською освітою. Можна на се згодитися, якби ми жили в якімсь ідеальнім оточенні, в яким світська освіта булаб „служанкою богослов'я” (=анцілля теологіє), але так не є: якраз самоосвітній рух у нас має відвести людей від Бога! Спеціально служить тій цілі „наука” про всесвіт та про історію.

Отже се наш дуже важний обов'язок ви-
ложити „самоосвіту” простолюддю так,
щоб вона не то не перечила науці като-
лицької Церкви, а навпаки, виказувала
якраз лучність і згоду між наукою й
Церквою, між розумом і вірою. А щоб
таке сталося, католики Українці мусять
самі взяти в свої руки ініціативу „само-
освітнього руху”, мусять надробити до-
теперішнє спізнення й занедбання в тій
дуже важній справі. Для лекшої орієн-
тації в справах самоосвітніх видавництв
служить саме наша книжечка.

ВИДАННЯ „САМООСВІТИ”

В 42 ч. „Громадського Голосу” з
1937 р. появилася вкладка: катальог ра-
дикальної видавничої кооперативи „Са-
моосвіта”. Про се видавництво писав я
вже в „Новій Зорі”, ще в червні 1934 р.
(ч. 742, в статті „Радикальна „Самоосві-
та”. Що в ній є і як з нею „борються” ка-
толики”). Тоді я ствердив, що видання
„Самоосвіти” виказують ідейну залеж-
ність від масонського світогляду та при-
хильність до євангелицького руху. В „Са-
моосвіті” наші радикали примінують те-
пер делікатну підлазку, щоб під назвою
„науки” ввести між наш нарід обезвірен-
ня, ляїцизацію.

Новий катальог „Самоосвіти” наче
доповнює ті слова — примірами. Як чи-
таємо в тому катальозі, „Самоосвіта”
„почала свою видавничу діяльність на о-
снові згори обдуманого пляну. Книжки

видавані в той спосіб, що починаються найлекшими науками. Потім поступово переходять у світ стисліших наук. Книжки ведуть читача як мати дитину за руку" — очевидно, на сліпо, до масонських ідеалів. „Самоосвіта" видає книжки в такій ціні, щоб їх могли набути незаможні селяни й робітники (по 35—70 гр.), а комплети продає ще й на рати і то з даровими додатками. Свій перший загальний курс „Самоосвіта" закінчила в 1935 році, на 72-ій книжечці. Від 1936 року „Самоосвіта" розпочала другий, вже вищий курс, який радикали шумно назвали „Народній Університет Самоосвіти".

Що місяця виходить одна книжка „Самоосвіти" так, що до кінця жовтня 1937 р. вийшло їх уже 97, отже мало що не сотня випусків! Один річник „Самоосвіти", то є 12 книжечок, коштує з пересилкою 3 зол. На 26 співробітників „Самоосвіти" є 14 партійних радикалів згл. соціалістів, втім кілька співробітників б. радянськo-фільських „Нових Шляхів". Є там даліше: редактор видань „Просвіти" та два редактори з концерну Тиктора. Дехто каже, що аж 10 співробітників „Самоосвіти" се масонські „каменярі" (лятомізатори) пражського накорінка.

Найважніша хиба „Самоосвіти" та, що радикальні письменники використовують ніби-то наукову нагоду, щоби пропихати в широкі маси свою політичну програму, свій ліберально-атеїстич-

ний світогляд і самохвальбу партії: що ось, мовляв, радикали перші самостійники й т. д. В історії визвольних змагань переважно деклямація, в історії України — агітка; у всесвітній історії пропихають атеїзм у поясненні початків релігії. В брошурі Парфановички поручається — хоч у дуже обережній формі, так щоб змісту можна випертися — т. зв. „свідоме материнство” (способи й т. д.). Навіть наголовки добирали так, що відразу дають агітку. Фактичних даних мало, вони на другім пляні; домінує не змагання до правди, але ціль видавництва — партійно-політична. Головні хиби видавництва „Самоосвіта” розібрано широко в книжці п. Т. Коструби п. н. „Радикальська самоосвіта” і до цієї книжки відсилаю цікавих читачів.

САМООСВІТА В НАЦІОНАЛІСТІВ

Коли наші націоналісти побачили діяльність „Самоосвіти”, діяльність в душі безсумнівно людово-фронтівським (не кажу по інтенціях, але по висліді, який прийде), коли зрозуміли потребу ширити свій світогляд між широкі маси населення, — зараз взялися до меткої праці. Взялися до неї — як ходять слухи — два молодці, мало що не хлопці віком. Капіталу мали 250 зол. (двісті п'ятьдесят золотих)! Було се чотири роки тому, коли ті молоді люди розпочали видавати щомісячні брошурки під назвою „Дешева Книжка”. Сьогодні „Дешева Книжка”

виходить уже що два тижні і то в накладі до 24 тисяч примірників! А само те націоналістичне видавництво дає хліб уже не двом, а одинацятьом співробітникам, має власних ілюстраторів і гарну домівку, прикрашену мапами, на яких визначено, де є кольпортери видавництва. Се націоналістичне видавництво має вже 580 кольпортерів, переважно селян і робітників. Крім кольпортерів, се видавництво старається про осібних пропагандистів, то є людей, які обїзджають поодинокі місцевості, дають у них відчити, пропагуючі видавництва та єднують і надзирають кольпортерів. Цікаво, що для виховання таких пропагандистів видавництво веде навіть спеціальні курси! А як у нас?

Крім брошур „Дешева Книжка” видає газету „Самоосвітник, ілюстрований часопис масової освіти”. Сей часопис, присвячений самоосвіті, містить лекції з таких ділянок знання: 1) географія, 2) історія народів, 3) землезнання України, 4) історія української нації, 5) українське письменство, 6) суспільні рухи й течії, 7) наша мова, 8) природознавство (живі тіла), 9) фізика й хемія, 10) арифметика й геометрія; крім того в „Самоосвітнику” маємо ще курс політосвіти, політичну енциклопедію, порадню праці, тіловиховання й т. п. В кожному числі „Самоосвітника” є ще 6 сторінок, т. зв. „Наш Часопис”, де друкують приступні статті на актуальні те-

ми й усякі важніші відомості з українського й світового життя. „Самоосвітник” друкувався спершу як місячник. Анкета між передплатниками рішила, щоб часопис друкувати як півмісячник і від жовтня 1937 р. „Самоосвітник” виходить уже що два тижні. Часопис має 24 сторінки великого формату (як наша „Правда”), багато ілюстрацій, мап і т. под. Наклад „Самоосвітника”, як на наші умовини, великий: від 12 до 16 тисяч! Самоосвітні лекції з „Самоосвітника” видала редакція також окремо так, щоб кождий міг собі їх від початку набути. Ціна „Самоосвітника” дуже дешева, всього 30 гр. за число, річна передплата 5.50 зол. Таксамо недорого й „Дешева Книжка” (брошури), бо річна передплата коштує всього 4 зол. Крім тих видань „Дешева Книжка” заповідає ще сього року видавництво ілюстрованого часопису (місячника) для української молоді й доросту п. н. „Часопис молодого Українця”, 16 газетних сторін, річно 2 зол. У змісті має бути: національне виховання, історія, література, наука, життєписи, відкриття, пригоди, подорожі по світі, спорт, гумор, розваги і т. п. Також стали видавати місячник „Геть з большевизмом” та „Нову Сцену”, історично-виховні інсценізації на національні „свята”, інсценізації з історії України, інсценізації творів визначних українських письменників, вертепи і т. п. Крім того „Дешева Книжка” видає ще ноти, реферати, чужомовні словники для

селян і робітників та календарі „Молодого Українця” (1937), „Освіту” (1938) в ціні по 50 гр. і мабуть у 35 тисячах накладу! 40% видань „Дешевої Книжки” йде поза сокальський кордон, отже видавництво матиме великі заслуги в поширенні там українського слова.

Подібно як при радикальній „Самосвіті” так і при „Дешевій Книжці” можна похвалити лише діяльність видавців, їх зрозуміння видавничої справи, їх організацію й справність у кольпортуванні. Бо ідеали, які ширить „Дешева Книжка”, годі католикові похвалити. В справах церковних „Дешева Книжка” стоїть на становищі дуже неяснім: на якійсь мішанині поганського гітлеризму крила Розенберга, агностицизму лібералів і хаотизму українських автокефалістів. Усяких поганських божків „Дешева Книжка” радо підчеркує, натомість про справи українського католицизму, а то й християнства взагалі — автори й редактори тих видавництв мовчать згл. згадують так, що краще булоб не згадувати. Ось прим. у календарі „Освіта” (1938) нема ні згадки про Впреосв. Григорія Хомишина чи Впреосв. Йосафата Коциловського. Зате Впреосв. Митрополита „хвалять” ось як:

„Шептицький Андрій — (ур. 1865) граф, із тепер спольщеної шляхотської родини, 1899—1900 станиславівський єпископ, від 1900 львівський єпископ, галицький митрополит.” (Ст. 195).

А про нашу Церкву читаємо таке:

Греко-католицька Церква — частина української церкви, що прийняла унію, значить зєдналася з римською католицькою церквою, звідти називається її також уніятською... Унія викликала великий опір серед козацтва і низового духовенства та викликала гостру релігійну боротьбу між українцями. Жертвою тієї боротьби впав полоцько-вітебський уніятський єпископ Йосафат Кунцевич... Після розбору Польщі уніятська церква заниділа цілковито на Україні під московським пануванням, головню завдяки переслідуванням. На українських землях зразу під Польщею, а опісля Австрією розвинулася і стала пануючою церквою... і т. д. (Ст. 55—56).

Чи з таких „наук” і стилю простий читач не набере переконання, що Впр. Митрополит — Поляк і граф (жах!), а наша Церква викликає незгоду між Українцями й не може — мовляв — встоятися без опіки Польщі — се вже лишаю оцінці читачів. Або така квітка єхидного стилю: „1623 р. вбито тут (у Вітебську) Йосафата Кунцевича, пропагатора унії”. (Ст. 38). Зате прим. при православному Гедеоні Балабані згадується — хіба як заслугу — що він у „1582 р. не допустив до заведення григоріянського календаря” (ст. 8) і под. Можна багато сказати вже саме тим, що про щось говоримо, а про інше мовчимо... Зновже в 3 лекції „Самоосвітника” про українське письменство читаємо:

„Українське християнство — православя — зударилось із католицизмом, що йшов із Польщі підбивати душі „зблуканих овечок” українських... Звичайно, та атака пішла в першу чергу на українське православя, що в умовах бездержавного життя сталося водночас і національною

українською релігією... Культурний засяг книжок не тільки поширюється, як теж і поглиблюється. Великі культурні течії Заходу зривають із давнім сухим вияснюванням св. Письма" — і т. д.

Отже — як бачимо з наведеного — і з ідеології „Дешевої Книжки” та її видань годі католикам радіти, бо й вони неприхильні а то й ворожі нашій Церкві, подібно як і радикали.

БІБЛІОТЕКА „РЕКОРД” і „РІДНЕ СЛОВО”.

Вище згадані видавництва виходять радше з потреб ідеї й про неї головно йде їх видавцям. Натомість Бібл. „Рідне Слово” п. Ів. Тиктора й „Рекорд” п. М. Ковалюка мають видавцями бизнесменів. Цікаво порівняти з собою висліди праці тих різних видавництв.

Гумористичне вражіння робить місячник „Рекорд” — Різноманітна Бібліотека, якої вийшло досі (15. X. 1937 р.) одно число під „начальною редакцією” п. Миколи Ковалюка. Ходять слухи, що в „Рекорді” співпрацює др Ростислав Єндик, колись комунізуючий, тепер „гітлерівець”. Як перший випуск „Рекорду” маємо першу частину розвідки п. М. Ковалюка п. з. „Комуністичні божки і заобони без маски”. Автор пробує в тій розвідці поборювати большевизм і стоїть навіть за релігією. Та, нажаль, це обстоювання релігії таке розенбергівсько-туманне, що хіба зашкодить, а не допоможе. Ось зразки писання нового релігієзнавця:

А релігія, хоч її правила і закони не годяться і противорічать нашому розумові, повсякчас являється найдорожчим скарбом людини. (Ст. 4)... Правда, всі народи, всіх релігій знають крім справжніх творчих Богів і героїв теж богів упавших, цебто демонів, злих духів... Отакими саме новітніми антипками є сучасні комуністи-марксисти. (Ст. 8).

Вже з тих мудрощів ясно, що в автора такі „льоґічні” вязання думок, як і його протинкування... Цікаве також його „пояснювання”, зовсім в дусі наївної демагогії - симпліфікації розенберґівців (прим. на стор. 18, 10), яке переконує нас, що в творі п. Ковалюка мачав пальці мабуть і п. др Р. Єндик... І так в дусі п. Єндика є такі „гарні” й переконливі епітети, як прим. сафандула, недолуга, баба (ст. 20), нахабно анархічна примховатість експлуататора-буржуя, чи куркулівського глитая (ст. 25), твердолобі, мамути і нарікайли (ст. 29) і т. п. Та поминувши ті подібности з п. Єндиком, треба признати, що п. Ковалюк буває й зовсім ориґінальний, головно в адміністраційно-ідеольогічних справах. Ось прим. наводить рецензію, в якій о. проф. др А. Іщак виразно каже, що світогляд п. Ковалюка в творі „Комунізм чи капіталізм” є „не щирокатолицький. Для автора одинаково Ніцше, як і Христос є великими авторитетами” (ст. 32). І безпосередно по тих словах п. Ковалюк заключає: „Тому книжка буде тим цікавішою лектурою для націоналістів і тих, котрим поборювання соціалізму з католицько-

го становища імпонує"... Ясно!... А знов у слові „До всіх будучих передплатників і кольпортерів Бібл. Рекорд" — автор на 3 ст. обгортки пише теж „ясно".

Будемо змагати до витворення серед української суспільности своєрідного модерного українця, який мігби відограти у нашому громадянському життю, таку роль, як у англійців т. зв. джентельмен.

А знову на 4 ст. обгортки автор поручає порнографічну книжку п. Єндика такими „чисто-українськими" словами, як: впрост, пречудно, крепкий, рігіт і т. п. Мусимо і в тім добачити руку п. Ковалюка, бо чейже скромний п. Єндик хіба не висказувавсь так пречудно-крепко про себе самого.

Коротко: „Бібліотека Рекорд" — це звичайний бізнес, прикритий дуже поверховно крайно-хаотичною „ідеологією". Є тепер мода і попит на самоосвітні брошури, то й чому не мають заробляти на тім пп. Ковалюк і Єндик?..

*

У „Слові до наших передплатників" („Рідне Слово" ч. I. ст. 3) Редакція „Бібліотеки Рідне Слово" пише, що видавництво „придумане не для зиску". Все-таки — як недовірок у таких справах — стверджую, що випуск тої бібліотеки коштує 30 грошів, то є 50% більше як подібні випуски „Самоосвіти", „Дешевої Книжки" чи „Рекорду"... Зате передплатники „Народн. Справи" дістають мабуть „даром" щомісяця книжечку „Рідного Слова". Бо редакція „Р. С." хоче:

щоб багатотисячні лави наших передплатників поширили при допомозі цих книжечок свій світогляд, зазнайомилися з найважливішими справами й болячками нашої суспільности, щоб розбудили в собі нову енергію до праці в життю національному й господарсько-приватному, а вкінці щоб також доповнили свою фахову господарську освіту і через те, щоб скористали матеріально. (Ст. 3—4). Нові думки, ідеї та акції бурлять по світу прудкими потоками. Перехрещуються змагання й ідеології, кишить скрізь політична й господарська боротьба. До цієї боротьби мусить бути відповідно приготоване й наше селянство й робітництво. І в цьому хочемо їм, по мірі наших сил, допомогти. — Дамо нашим точним Передплатникам впродовж року 12 безплатних книжечок різного змісту. Будуть це книжечки і про політику і про рідну історію, про географію, новітнє сільське господарство, будуть порадики ветеринарійний і практичний, книжечка про торгівлю та її значіння, а вкінці книжечка з веселими оповіданнями. Словом цікава й повчаюча всячина. (Ст. 4).

Обітниці — як бачимо — гарні, отже навіть якби був зиск з видавництва, то заслужено. Якби — очевидно — всі ті обітниці сповнено. Придивімся.

Першим випуском є ця книжечка п. н. „В чім сила народу?” Це начеб вступ і програма до всіх інших випусків Бібліотеки.

Таке читаємо на 4 ст. першого випуску „Рідного Слова”. Написав цю книжечку ред. М. Топольницький. Зачинає її віршем І. Франка, в яким поет каже, що не терпіння а праця й боротьба дають волю, славу й силу. І пише п. М. Т. таке: Споконвіку сила рішала про долю одиниці й цілих людських гуртів, отже й цілих народів. (Ст. 6). Правда, в людському життю гомонять не раз солодко й приманливо кличі слухності,

справедливості, людяності, братерства й миролюбства та про все рішає сила, а люди й „надалі залишаються здебільша — людьми з вовчою вдачею” (ст. 7). Отже: „Нам потрібна сила!” (10). Якіж джерела тої сили, потрібні нації?

Щоб викрити всі справжні джерела сили, треба приглянутися таким чинникам, як: число якогось народу і його національна територія; природні багатства землі; вроджені прикмети народу; історична традиція; господарський рівень; освіта, організація й праця. (10—11).

Як бачимо — автор зовсім сліпий на те, що єдину правдиву силу народові й поодиноким людям дає релігія — бачить майже все крізь окуляри лаяцизму й матеріялізму. Прим. забуває подати хочби легеньку пересторогу для народу перед білою смертю між Українцями, хоч бачить її небезпеку для інших націй. Хоч — назагал — майже всі тези автора справедливі й можнаб на них погодитися, всетаки сліпота автора на релігію дуже прикра й у корені підтинає слухну справу. Автор думає категоріями пересадного націоналіста: *Deus sive Natio*. Ось прим. на 58 ст. радить народові робити такий обрахунок совісти: „Що доброго зробив (-ла) я в життю для мого народу?” Отже Бога — практично беручи — заступається тут нацією...

Гарні й справедливі слова автора про пресу (ст. 48—50) вартби передрукувати й нам, католикам, доповнивши їх, очевидно католицькими даними.

Другий і п'ятий випуск „Рідного Слова” се корисні для хліборобів книжечки інж. Василя Баричка, п. з. „Як побільшити дохід з господарства” і „Годівля кріликів”. Шостий випуск се гарно написана й потрібна книжечка ред. М. Топольницького п. з. „Торгівля, її суть, значіння й організація”. Сю книжечку можна справді тепло поручити й треба широко розкинути, бо в ній є поради практичні й дуже, дуже на часі.

Четвертий випуск „Рідного Слова” се книжечка дра Олександра Соколовського п. з. „Сьогоднішня Європа. Географічно-політичний й (!) господарський начерк”. Автор її пише в передмові таке:

Побіч освіти заводово (!)-фахової (професійної) потрібна кожному культурному громадянину освіта загальна, а зокрема освіта політична. Ширшим світом є для нас передусім Європа. І саме про Європу, про її сьогоднішній географічно-політичний, культурний та господарський стан буде в цій книжечці бесіда (!). — — Знання сих цікавих і важних справ придасться кожному читачеві, от хочби при читанні часописів... (ст.3).

Думка добра — нарід справді потребує таких маленьких званевих енциклопедій, спеціально потребують їх читачі газет. І для того прим. вид-во „Дешева Книжка” видало для читачів з села спеціальні словники: чужоземних слів і політичний (оба спершу як текст при календарях, опісля особними відбитками). Отже і географічна енциклопедійка дра Соколовського теж добрий по-

мисл. Та виконання досить примітивне; спеціально багато мнимо популярних спрощень, пропусків і наївностей. Прим. „Рятують Європу перед упадком фашистівські устрої і протибольшевицька постава українського народу” (ст. 5). Або при ССРСР подано: „Гроші: червінець” (ст. 9). Або: „Більшість людности (Австрія) хоче злуки з Німеччиною” (ст. 24). Скрізь промовчано шкідливість радикальних струй (поза одним большевизмом), хоч коли вже так повстромлювали авторові похвали фашизмові, то можна і треба було похвалити і католицькі спроби корпораціонізму прим. у Португалії. Між стрічками видно неохоту автора до католицизму й прихильність для протестантизму. Приміром нема ніде згадки про те, що релігія в Бельгії й Франції католицька. Зате при тих державах, де віра протестантська, майже скрізь подано таке речення: „Релігія протестантська. Культура дуже висока” (прим. ст. 28, 27). Про переслідування релігії в Совітах — нічого, про розвиток держави Португалії під впливом католицизму — нічого. Про Еспанію: „До упадку Еспанії довів королівський рід Бурбонів” (ст. 20) і т. п. На брошурі п. др Соколовського видно добре, що не є вповні справедлива гадка тих католиків, які кажуть, що ніби не може бути катол. географії. Певно, до деякої міри мають рацію; але всетаки і в географії треба нам католицькості, а саме в освітлен-

ні культурних і політичних фактів в душі нашого „сентіре кум Еклезія”. От прим. слідби було підчеркнути шкідливий вплив масонерії в Югославії, валення держави радикалізмом у Болгарії, радикалізмом, якого провістником був там м. ін. і наш Драгоманів, і т. п.

Досить позитивно написана книжечка редактора „Народньої Справи” п. В. Бачинського п. н. „Україна рве кайдани (Двадцятьліття української революції”). Очевидно автор сліпий на релігію й її суспільні прояви, та бодай ставиться негативно до лівих струй (про радикалів і масонів-„поступовців” — ані словечка...), називає їх часто погубними й виказує їх шкідливу діяльність. Відношення автора до Гетьмана Скоропадського можна назвати на диво тактовним, як на наші умовини (ст. 21 — 24). За хиби книжки вважаю сухий звітний стиль автора та деякі мовні прогріхи. Від тих хиб не вільні зрештою й інші випуски „Рідного Слова”, спеціально мова п. дра Соколовського. Здається мені дальше, що в популярних виданнях здалосьби більше фактів, а не загальникових фраз (спеціальною беззмістовою агіткою приштаць видання радикальної „Самоосвіти”): вічевих промов наші люди чули аж за багато...

Бібліотека „Рідне Слово” І. Тиктора се в порівнанні чи з радикальною „Самоосвітою”, чи з Ковалюківським „Рекордом”, чи навіть з націо-

налістичною „Дешевою Книжкою” ще найбільше потрібна й морально безпечна імпреза. На всякий випадок п'ять її перших випусків можна поручити до наших бібліотек. Та перед позичуванням тих книжок булоб добре написати і вліпити до кожної з них замітку, що хоч книжка назагал правду пише, то не каже її в цілості, бо забуває про таку важну й основну річ, як релігія й релігійний погляд на світ.

З розгляду тих всіх світських видань для нас католиків така наука: Мусимо самі протиділати розкладовим струям радикалізму, націоналізму й ляїцизму, струям, які поширюють такі видавництва. Та побороти ті струї вдасться нам не через саму анатему злих брошур, а через поставлення самоосвітніх популярних видавництв, через відповідний добір лектури з тих некатолицьких видань, які є, і головно через відповідну рекляму й поширення-кольпортажу добрих популярних самоосвітніх брошур.

„БІБЛІОТЕКА РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ” І „КАТОЛИЦЬКІ ЧИТАННЯ”

В попередніх розділах про самоосвітні видавництва для народу подав я огляд таких важніших світських некатолицьких видавництв. А тепер застановлюся над подібними видавництвами католиків.

Перш усього треба сказати, що властиво досі (15. XII. 1937) ми, католики-

Українці, таких видавництв не маємо. Таких — се значить: самоосвітніх і для народу. Самоосвітніх у значінні освіти в світських проблемах, а не релігійних. Вправді можнаб до самоосвітніх видань зачислити деякі брошури „Бібл. УКО” та „Нової Зорі” чи „Правди”¹), та вони писані в більшості не так для народу, як радше для інтелігентів. Значить: є велика потреба на самоосвітні брошури для народу, писані в католицькій дусі, та досі таких брошур майже нема. Спеціально пекуча та потреба на самоосвітні книжки в ділянці українознавства й соціології, бо головно в тих двох ділянках бушують усякі людовофронтовики („демократи”, радикали і т. п.) та поганські націоналісти.

Зате — можемо се сказати з правдивою сатисфакцією — є вже добрі початки в ділянці видань релігійної освіти для народу. Се два видавництва ОО. Василіян у Жовкві під назвами „Бібліотека Релігійної Освіти” і „Католицькі Читання”. В січні 1935 року ОО. Василіяни в Жовкві розпочали нове видавництво: періодик (що два місяці одна книжечка) під назвою „Бібліотека Релігійної Освіти”. Чому вони розпочали те видавництво?

Видаючи довший час місячник „Мі-

¹) Про ті видання гл. статті дра С. Годованого п. з. „Книжки і брошури „Нової Зорі” і „Правди” (в „Новій Зорі” чч. 829, 830 і 832 з 1935 року).

сіонар", ОО. Василіяни пізнали, що сам „Місіонар" як популярно - духовний часопис не в силі обговорити всі ті питання, які сьогодні займають уми вже не лиш інтелігентів, але навіть простолюды. „Місіонар" як орган „Апостольства Молитви" має перш за все служити цілям того Апостольства, тобто підсилювати й кріпити внутрішнє релігійне життя, особливо через почитання Найсв. Серця Христового. Тому „Місіонар" обчислений лише на добрих, віруючих католиків. А проте є серед маси нашого народу багато таких людей, які під впливом ворожої агітації ріжних комуно- й радикало - соціялістів захиталися в своїй вірі, хоч може ще її й не виреклися. Рятувати таких людей, подати їм помічну руку, розбити їх сумніви, утвердити їх у св. вірі та привязанні до Церкви, виробити з тих нестійних християн твердих і свідомих католиків — усе те нагла й важна потреба. Потреба тим більша, коли радикали й комуна засипують нашу країну всякими „самоосвітниками" та ширять ними матеріялістичний і ляїцистичний світогляд. Отже відповісти тій потребі постановило видавництво ОО. Василіян у Жовкві через видавання книжечок п. н. „Бібліотека Релігійної Освіти".

„Бібл. Рел. Освіти" виходить раз на два місяці в форматі 12 × 17 см, випуск має обем 32 сторінок і коштує 20 грошів; річна передплата (6 книжечок і

почта) коштує всього 1.30 з о л. Досі вийшло вже 19 книжечок, з того одна подвійна. Ось заголовки сих книжечок:

- 1) Судьба світа в світлі віри.
- 2) Шестиднев або біблійне оповідання про сотворення світа.
- 3) Новозавітні книги джерелом пізнання Ісуса Христа.
- 4) Я вірю в Бога. 5) Ціль життя.
- 6) Вірити чи не вірити?
- 7) Чи людина має душу?
- 8) Чи є життя за гробом?
- 9) Чи Бог управляє світом?
- 10) Чи соціялісти мають слушність?
- 11) Звідки взялась людина на землі?
- 12) Що дає нам св. Церква?
- 13) Чи треба сповідатися?
- 14) Чи Христос справді воскрес?
- 15) Куди йде світ без Бога?
- 16) Католицька Церква.
- 17—18) Митрополит Йосиф В. Рутський.

19) Св. Володимир Великий.

Перші 5 випусків, за виїмком 2-го, що є пера о. Т. Галущинського, се були переклади з найкращих апольгетичних німецьких брошур. Та всетаки німецька ментальність була трохи за тяжка для нашого загалу й тому дальші випуски (від 6-ого), писані вже Українцями, далеко більше приступні своєю формою та змістом. Се для нас тимбільше зрозуміле, що ті випуски за одним виїмком (16-тий вип.) писав б. редактор „Місіонаря” й теперішній редактор

„Б. Р. О.” — Впр. о. Маркіян Марісюк, відомий з популярного викладу й знання душі нашого простолюддя.

Книжечки „Б. Р. О.” мають освідомлювати наш народ у найважливіших релігійних і суспільних питаннях, особливо тих, якими „займаються”, розуміється зі свого фальшивого становища, всякі вороги Церкви. Редакція, як видно зі змісту, йде до сього, щоб наперед оборонити й пояснити головні (т. зв. фундаментальні) правди св. віри; а там займається вже й іншими релігійними й соціально - етичними справами. Отже „Б. Р. О.” се має бути щось подібне до популярних „Глосуф Католицьких”, що їх видають ОО. Єзуїти.

Потреба на такі видання велика, та різно її наші католики розуміють. Ось прим. Преосв. Григорій Хомишин купив цілий наклад одної книжечки о. Марісюка; також довідаюся, що „Б. Р. О.” має вже понад півтора тисячі постійних передплатників і се число постійно більшає; деякі книжечки видано вже вдруге. Рівночасно добрі католики поширюють „Б. Р. О.” підчас місій і реколекцій. Та всетаки, коли прийняти, що католиків-Українців у Польщі є 3,336.200 душ (дані гл. „Мали Рочнік Статистични 1937”), то число накладу „Б. Р. О.” — 3—5 тисяч — просто мінімальне: сеж виходить один примірник на одну тисячу осіб!.. І то тоді, коли видання радикальні, комуністичні й погансько - націоналістичні

мають разом 33 тисячі накладу, то зн. один примірник злої лектури випадає на сто осіб. Інакше: католицьких популярних книжок виходить десять разів менше, ніж протикатолицьких! Сумне і грізне свідоцтво для наших замрілих і сплячих „католиків”! І гляньмо ще хочби на такі цифри (знов із цитов. „Рочніка”): греко - католицьких священників у Польщі було в 1934 р. 2.299, алюмнів було 634, монахів 524 і монахинь 1065 — значить осіб, які спеціально повинні зайнятися релігійною освітою, було в нашій Церкві (в Польщі 1934 р.) 4.522. Се число очевидно зросло і в 1937 році можна прийняти, що воно сягає до пяти тисяч осіб. Отже, якби лише кожда з тих — спеціально духовному станові присвячених — осіб сама купила одно число „Б. Р. О.”, то наклад „Б. Р. О.” для самих тих „клерикалів” „стрікто сензу” повинен був дати 5000 прим. А тимчасом нормальний наклад „Б. Р. О.” виносить усього 3 тисячі. Може в світлі тих чисел стане нам більше зрозумілим останній розпорядок Впреосв. Григорія Хомишина про духовенство й світські установи...

„Календарець Пресвятого Ісусового Серця”, що його видають ОО. Василіяни вже 6-тий рік (ціна на 1938 рік усього 10 грошів), присвячений у 1938 році спеціально видавничій справі. В тім календарці (на 60—61 стор.) читаємо, що в Жовкві попри „Б. Р. О.” виходять іще

„Католицькі Читання”. Се „збірка дуже дешевих і гарних книжечок протисектарського змісту. Нераз аж соромно, так наші люди не вміють собі дати раду, коли зайде до села, чи ще гірше — в хату якийсь баптист, штундист, байбеліст, суботник чи інший пройдисвіт. Він так гладко вміє говорити й боронити неправди, а ми ні пари з уст! Чому він такий битий у своїй фальшивій вірі? Бо читає свої фальшиві книжки і письма. А ми не читаємо своїх, тому так легко даємося замішати, побити, а буває, що й переконати тому вовкові в овечій шкурі, Юді...

„Людам, що хотілиб добре пізнати св. віру, а особливо ті правди св. віри, які головню перекручують і заперечують усякі агітатори й сектанти, — тим людам поручаємо гарні протисектарські книжечки, під збірним наголовком „Католицькі Читання”. Досі вийшло 11 таких книжечок, від 5—10 гр. Нові книжки будуть появлятися що два-три місяці одна. Кожду читається цікаво, мов якусь повість. Навіть найбільшого стати на пару таких книжечок, а тоді вже буде безпечний і легко замкне губу висланникам діавола.” Досі вийшли такі книжечки з серії „Католицькі Читання”:

- 1) І буде одно стадо.
- 2) „Радуйся Благодатная”.
- 3) Стережіться облудних пророків.
- 4) Поза Церквою нема спасення.
- 5) Поєднання.

6) „Не бороніть дітям приходити до мене”. 7) В церквах благословіть Господа. 8—9) „Радуйся живиносний Хресте”. 10—11) Сектанти. 12—13) З темряви до світла. 14—15) Чому я покинув „нову віру”?

„Католицькі Читання” писані переважно в пів-белетристичній формі, отже напевно легкостравні й для простолюддя. Натомість „Б. Р. О.” писана вже радше для більш освіченої сфери людей; але її напевно зрозуміють т. зв. сільські мудрагелі, зпоміж яких м. і. виводиться більшість різних наших радикалів. Рівночасно „Б. Р. О.” добре надається для нашої інтелігентної шкільної молоді, головню середне-шкільників. Всежтаки, щоби „Б. Р. О.” та інші подібні видання були ще більш зрозумілі для простолюддя, повинні ОО. Василіяни зробити таке, як зробили націоналісти зпід стягу „Самоосвітника”: видати словарець чужих слів спеціально для селян і робітників. Се не тільки влекшилоби простолюддю розуміння всяких слів, але ще й під видом пояснень можнаб пояснити багато понять у католицькім дусі. Таке роблять масони й ось прим. в однім з чужо-земних словників (м. і. українською мовою) читаю, що масони се... „добродійне товариство для філянтропії й вироблювання характерів!... Також дуже придалисяб: мала енциклопедія в католицькім дусі та політично-суспільний словар. У всіх та-

ких виданнях (також і в „Б. Р. О.”) треба давати виклад позитивний, а не полемічний, бо очевидна полеміка рідко коли переконує, радше у простого читача розбуджує сумніви: коли читач їх не мав, то не треба їх будити, а коли мав, то вистарчить йому відповідь у формі позитивного викладу. В першу чергу требаб редакторам таких бібліотек прочитати всі протихристиянські видання в українській мові й старатися опісля дати на ті різні єресі відповідь у своїх книжечках. Здається, що не зашкодилаб також таким бібліотекам більша ріжнородність авторів. Вправді стративби на тім може спосіб викладу (хоч редактор мігби тому в великій степені зарадити своєю інтервенцією в чужих рукописах), але зате кругом такої бібліотеки зібравсяб гурт людей, які й самі чогось навчилисяб та через заінтересування такою працею й особисті впливи моглиби причинитися до її поширення; адже знакомства се важна річ у таких справах. Також стиль повиненби бути більше образований, тобто такий, яким треба писати популярні твори. Очевидно справу стилю й вислову ставлю тут як ідеал, бо добре знаю, що се найтяжча річ — писати популярно-образово.

Збираючи все досі сказане, мушу признати, що почин видавати „Б. Р. О.” і також майже вповні дотеперішній вислід того видавання — дуже потрібні, корисні й назагал вдовольючі. А до чи-

тачів-католиків ставлю заклик: Станьте всі в ряди передплатників і ширителів „Бібліотеки Релігійної Освіти” та „Католицьких Читань”. Чейже варт присвятити на католицьку освідомляючу пресу 25—30 грошів на місяць! Чейже варта релігійне освідомлення видатку одного гроша на день!

ПРО ІНШІ ХРИСТІЯНСЬКІ ВИДАННЯ ДЛЯ НАРОДА

Требаб нам іще згадати також і про інші наші християнські видання для народу, про які я міг довідатися.¹⁾

І так у Львові видають християнські книжки для народу (оскільки я про се

¹⁾ Я вже не раз порушував справу „регіоналізму” й „конспірації” чи пак „скромности” наших християн-видавців. Радикали чи націоналісти бють великі накладі своїх видань і продають їх скрізь, де лише можуть, бо залежить їм і на поширенні тих видань і на їх дешевості й заробітку. Не так роблять наші католики. Коли в одній епархії видадуть якусь книжку, то звичайно в інших епархіях ніхто про неї не знає. Не можна її дістати також у книгарнях, не раз навіть у тому місці, де книжка вийшла! А є навіть такі дива, що, щоб католицьку книжку за гроші дістати, треба внести подання до її видавця! За грязницею бувають теж такі законспіровані й поважні видавці, але там таке їх поступовання для мене вповні зрозуміле: бо такі заграничні конспіраційні видання се або бібліофільські білі круки, або найгірша порнографія. А в нас якраз роблять таке християни, чим — ясна річ — шкодять поширенню католицької книжки. Ось прим. у Львові видали великим коштом одну протисектанську бро-

знаю): Впр. о. проф. Осип Годунько, видавництво „Мета”, вид. „Християнська Самоосвіта” та „Добра Книжка” (тобто я, але про себе не буду говорити).

Отець катехит Осип Годунько видає переважно свої популярні твори на різні теми, як лиш є нагода і — видавець. Спеціально вагу кладе на поручування народів фахових шкіл. Цікаві дуже його писання про міський молодечий пролетаріят; шкода, що не видав їх особною відбиткою. Дальше поручає о. Годунько духовні справи та бореться з гріхом „бі-

шуру. Коли о. Г. з Т. хотів її купити в видавців (в духовній установі до того), то йому порадили, щоби „вніс відповідно умотивоване подання”. Тимчасом сектарі можуть собі воювати кілька хочуть. До того сю книжку напечатано в 5000 примірників, отже хіба не призначена вона для бібліофілів, що шукають за білими круками... А ось другий цікавий примір законспірованости католицьких видавців. Недавно розписав я листи до всіх католицьких видавців у нас з проханням, щоби прислали до рецензії свої видання. Рівночасно вислав я 2.100 брошур „На фронті української книжки”, де була теж подібна просьба. Отже на поверх дві тисячі зазивів дістав я всього 8 відповідей! В тім було кілька теплих слів і всього-навсього 3 (три) конкретні відповіді. І рівночасно треба знати, що до редакції присилають рецензійні примірники навіть комуністи. Зате багатьом католикам видно не залежить на поширенні їх видань; вони волять „конспірацію”. Отже нехай і не гніваються опісля на мене, коли про їх видання не згадую. Не згадую, бо просто не маю грошей ані часу, щоб спеціально їздити особисто та просити людей за їх власний інтерес...

лої смерти". Ось важніші видання сього автора-видавця:

1) Жіноцтву під увагу (проти „білої смерти"), ціна 6 гр.

2) Пресвятая Богородице спаси нас. Читанка з прикладами, ціна 14 гр.

3) Дорога доброго життя. Перші три Божі заповіді з прикладами. Ціна 10 гр.

4) До фахових шкіл. Короткі інформації про нові фахові школи. Ціна 5 гр.

5) Заохота до духовних вправ. Ціна 2 гр.

6) Ремісничя Бурса (у Львові, інформації і т. п.). Ціна 15 гр.

Всі ті видання писані на правду популярно й цікаво. Видно, що автор має справжній популяризаторський талант і як то кажуть „живе перо". Цікаво, що майже кожде з тих видань має іншого видавця. Деякі видавці се просто молоді й убогі завідателі львівських парохій, таких як Богданівки і Знесіння. Примір гарний і варт, щоб його наслідували заможніші старші парохи й каноніки...

„Християнська Самоосвіта", якої вийшло досі всього одне число п. з. „Чи є Бог" (ціна 25 гр.) се теж діло одиниці, п. Григорія Дворянина (Львів, пл. Юрач. 5). Се видавництво заповіло, що „буде видавати для народа малі популярні книжочки різного змісту". Мають вони виходити в таких серіях: 1) Релігія, 2) Св. Біблія (у виїмках з поясненнями), 3) Природничі науки, 4) Суспільні науки і т. п. Як буде дальше, не знаю. Але цікавий факт: Недавно заїхав я до од-

ного о. декана. І в нього побачив я нерозпакований пакет зі Львова, наданий тому пів року. Коли я глянув на печатку надавця, побачив, що се „Християнська Самоосвіта”...

Оба згадувані видавці самі шкодять своїм цілям тим, що їх видання за дрібні й занадто пороскидувані. Через те їх видавці не можуть ані фінансово своїх видавництв розвивати, ані не оплатиться їм ті видавництва частіше оголошувати та поштою розсилати. Рада на се булаб для таких видавців-приватників одна: скооперуватися з якимсь більшим видавництвом і в нім видавати свої книжечки. Тоді й розсилка булаб дешевша і рекляма та поширення успішніші. Так прим. робили й роблять різні німецькі приватні видавці: видають свої річи під фірмою славного Гердера, дають йому свої видання на головний склад до розпродажі, а він за те реклямує їх та кольпортує спільно зі своїми всякими виданнями. Таке робила в нас давніше „Добра Книжка” тай досі йде тим шляхом.

Видавництво „Мета” стало сього року видавати популярні брошури для народу під загальною назвою „Християнська Книжка”. Кожда така брошура має 32 стор. 16^о і коштує 20 гр. Досі вийшли:

- 1) О. Буць: Червоний опир.
- 2) О. Буць: Чотири злочини.
- 3) М. П.: З ким іти?

4) М. Цибульський: Соловки, острови мук і смерті.

Перша брошура вже вичерпана; видно, що є попит на видання того рода. Друга брошура „Чотири злочини — Світ на бездоріжжю — В чому ратунок” нагадує своїм змістом (про світову кризу й її причини) другий випуск „Бібліотеки Товариства „Скала” п. з. „Світ летить у пропасть — Де ратунок?” (в повороті до Бога). Подібний зміст має третя брошура „З ким іти”, в якій подано причини кризи та вказано дороги виходу з неї. Рівночасно подано там переконливі дані проти комунізму. Всі ті брошури писані досить популярно, та всетаки вони нудні до читання. Зате дуже цікава своїм автентизмом (це спомини!) та майже белетристичним способом писання четверта брошура „Соловки, острови мук і смерті”.

Треба тут зробити маленьку дигресію і згадати хибні гадки деяких наших католиків щодо способу писання популярних католицьких книжок. Чомусьто в нас прийнялося пересадне домагання, щоб такі книжки (для народа) були „поважні”, розумій: формою. Отже пишуть їх наче патетичний проповідник з давніх часів, обов'язково з т. зв. „намащенням”, суворістю й безконечним моралізуванням. Тимчасом подана в той спосіб духовна пожива для народу зовсім нестравна, а непотрібна вона через свою мниму популярність також інтелігентам. Такі

письменники, надуті мнимо духовною „повагою”, забувають зовсім примір Проповідника, найкращого з усіх: Ісуса Христа, що говорив до народу в приповідях і притчах, а не моралізував „поважно”, як се робили фарисеї. „Намащення”, надутість і моралізаторство у християнських авторів для народу се фальшиво понятій консерватизм форми, свого рода „обрядовщина”: забувається при ньому, що не духовна ідея має служити формі, а навпаки форма ідеї. Основні релігійні й світоглядові ідеї треба подавати якраз не в надто надутій формі, а приступно, по можности навіть образowo, белетристично. Бо легка й образова форма ділає скоро і на довго остає в пам'яті — й через те простолюди скоро запам'ятує й розуміє поважні (в суті а не формі) річі, подані таксю формою. Хтож не хоче вийти поза наліг лучити в одно поважні ідеї з надutoю формою й моралізаторством, той видно не шукає щиро правдивої проповіді Божого слова, а шукає себе, шукає свого приватного уподобання в формі.

Сей прикрий звичай надутости, фальшивого патосу й моралізування се одинока „духовна” річ, яку прийняли деякі „католики з професії”. Недавно мав я нагоду читати один такий твір, який написав недавній комуніст, тепер „професійний католик”. Отже той твір мав якраз визначно пересадні прикмети „намащення”: всі люди поступали в ньому

так поважно й говорили так „побожно”, що ледви чи й найбільший святець витримавби таке. Комічний, але й прикрий зразок, що саме наслідують фарисеї від католиків, щоб стати мнимо-подібними до них...

Отже сеї надутости форми й пустого моралізаторства та поук треба позбутися популярним католицьким письменникам. Зразком популярного писання є саме — на мою гадку — згадана брошура про Соловки. В ній зпочатку на 30 сторінках подано самі голі правдиві факти, а при самім кінці зібрано заключення („морал”) на всього півтора сторінки. А проте, хоч то ніби „неповажна” книжка, вона зробить більше вражіння й скорше переконає, як 32 сторінки нудної „поважної” балачки, якої до того задля нудьги просто не хочеться читати.

Ще одну біду повинні виминати наші католицькі видавці: видавати непотрібно книжки про ту саму справу, про яку вже є така книжка. Ось прим. є в нас кілька брошур на тему „Чи є Бог”. Тема дуже важна, але нащо перевидавати по кілька разів те саме, що вже видано й так заходити непотрібно в конкуренцію й увязнювати гріш, замість видати за нього брошуру на тему, якої ще в нас нема.

Дуже важна річ для уприступлення католицьких видань для народу се — попри згадувану вже образовість стилю — також їх друкарський вигляд та де-

шева ціна. Коли вже я згадав про ті дві справи, то тут як їх зразок подам хіба перемиське видавництво „Криниця” (Перемишль, вул. Косцюшка 5). Се молоде видавництво (заложене мабуть у 1935 році) видало досі небогато книжечок: усього 9 випусків.²⁾ Але кождий з тих випусків писаний не лише дуже популярно, а ще й має безліч образків (мало що не на кожній сторінці!), гарну популярну барвну обгортку та надзвичайно дешеву ціну: за 64 сторінки з безліччю ілюстрацій, обгорткою й поштою навіть — усього 25 грошів! Як се видавництво дійшло до того, щоб давати таку дешеву ціну, просто безконкуренційну? Розв'язка тої загадки проста: „Криниця” друкує свої видання в накладках величезних, як на наші умовини: деякі видання по 40.000

²⁾ 1) о. П. Дзедзика: Господу помолімся — молитовник, 200 ст., ціна 30 гр., в оправі 60 гр.

2) о. П. Г.: Біблійна історія в образах для дітей і для старших. Стор. 64, ц. 25 гр.

3) **О спомагай нас**, церковні пісні на всі дні в році. Ст. 64, ц. 25 гр.

4) о. М. Дороцький: **Христові страсти** словами св. Письма. Ст. 64, ц. 25 гр.

5) о. М. Дороцький: **Христос воскрес** словами св. Євангелистів. Ст. 32, ц. 17 гр.

6) о. П. Штокалко: **Вінець Святих**, життєписи Святих віршем. Ст. 64, ц. 25 гр.

7) Б. Осетр: **Останні хвилини св. свщм. Йосафата** — поема. Ст. 16, ц. 10 гр.

8) **Бог предвічний** коляди і щедрівки. Ст. 64, ц. 25 гр.

9) о. І. Погорецький: **Пояснення правд катехизмових** (для дорослих). Ст. 64, ц. 25 гр.

(сорок тисяч) примірників! Сеж майже тільки, що сучасний наклад „Місіонаря”, який виходить уже 40 літ. При таких великих накладах „Криниця” може дати своїм виданням малу ціну й відповідний друкарський вилад. Цікаве й те, що той вилад справді чистий і естетичний, річ досі в Перемишлі майже небувала. Видно, що індивідуальність видавця може перемогти провінціональні хиби й доказати, що не лише „пани зі Львова” щось уміють зробити.

Ще більша штука від такого видання се розкольпортувати тих 40 тисяч накладу! Як сього доконати, се вже тайна видавця. Але факт, що така штука можлива в наших умовинах, всетаки доказує, що й наш „клерикальний” ринок досить поємний і при добрій волі, розумі й праці ми, католики, моглиб не то дігнати, але й перегнати всяких радикалів і їм подібних самоосвітників.

Та до всього того крім розуму, праці й волі треба ще мати одну велику чесноту: любов. Пам’ятати, що по світі ходять не ангели, а люди й що вони помильні, хоч нераз мають добру волю. Пошанувати добру волю й старання, не радикалізувати домагань („або совершенне, або ніщо”), бачити поза собою й інших та старатися їм допомогти — ось велике домагання, яке ставить до нас сучасний, може останній момент, в яким маємо можливість праці на більшу міру.

ЯК ПОВИННО ВИГЛЯДАТИ КАТОЛИЦЬКЕ САМООСВІТНЕ ВИДАВНИЦТВО?

В циклі дотеперішніх статей розглянув я наші самоосвітні видавництва й застановився над тим, що таке сучасний „самоосвітній рух”: це засіб до виховання людських мас у даному світогляді. В тих статтях не вичерпав я вповні всього матеріалу й поми- нув деякі самоосвітні видавництва (прим. „Просвіту”), щоб надто широко не розписуватися.¹⁾ А тепер застановімся, як повинно виглядати католицьке самоосвітнє видавництво у нас.

Передовсім воно повинно бути най- дешевіше з усіх самоосвітніх видав- ництв. Дешева ціна це сьогодні рі- шальний чинник для покупця по- пулярної книжки. Один наш католиць- кий часопис коштував 10 грошів і мав 7 тисячів накладу. Коли адміністрація об- низила ціну на 5 грошів, то наклад часо- пису збільшився до 17 тисяч, отже на 10 тисяч більше. Щоб дати дешеву ціну, треба конечно мати великий збут, бити велике число накладу; а це знов вима- гає добре поставленої кольпортажі. От-

¹⁾ Мушу тут іще згадати, що вже й като- лики мають свій самоосвітній часопис, але... в Бразилії. Виходить там уже другий рік місячник п. з. „Самоосвітник” як додаток до часопису „Праця”, що його видають ОО. Василяни в місті Прудентополісі в Парані. Передплата для Польщі коштує 2 зол. річно.

же прим. книжечки „Бібліотеки Т-ва Скала” моглиб коштувати не по 20, а по 15 грошів, якби збільшити наклад до 10 тисяч. На се треба мати бодай 100 кольпортерів, які продавалиби постійно по 100 примірників. Чи се така неможлива річ знайти на 400 читалень „Скали” сотку кольпортерів? При накладі 40 тисяч можнаб ціну обнизити до 10 грошів за випуск. Се вимагалоб аж такої „неможливости”, щоб кожда читальня „Скали” брала по 100 штук „Бібліотеки Т-ва Скала”. Додаймо, що при такій сотковій кольпортажі кожда читальня-кольпортер малаб за розпродаж сотки примірників около 3 зол. чистого приходу, який можнаб зужити на передплату часописів чи добрих книжок.

Друге домагання до католицького самоосвітнього видавництва — се його періодичність (правильне видавання). Коли книжка виходить наче газета правильно що якийсь час, то люди привикають до неї, набирають, що так скажу, „налогу” до видавництва. Яка повинна бути періодичність католицького самоосвітнього видавництва? Бодай не менша, ніж видавництв інших світоглядів; по можности більша. Значить, коли українські видавництва ворожі Церкві виходять періодично що два тижні, то католицьке видавництво повинно теж видавати що два тижні одну книжечку; а ідеалом булоб видавати книжечки раз на тиждень. До домагання періодичности

належить іще оголошування зниженої передплати для постійних відбірців; се також визначний виховний засіб.

Третє домагання до католицького самоосвітнього видавництва це естетичний вигляд (графічний вилад) його видань. Тут прим. „Бібл. Т-ва Скала” вже майже ідеально поставлена: чіткий друк, гарний папір, естетична й приваблива обгортка. Здалосяб ще лише більше образків для ілюстрації тексту.

Четверте домагання це популярний спосіб писання. З українських католицьких видавництв — на жаль — досі ні одно ще не є зовсім популярно писане. Причина: брак відповідних письменників; так є зрештою й у некатолицьких видавництвах. Є — правда — деякі католицькі письменники, які вміють популярно писати; але їм бракує знов відповідного опанування даної ділянки знання. Ось недавно вийшла одна книжечка про св. Володимира, справді популярно написана, та, на жаль, автор представив у ній справу хрещення України в зовсім ненауковій світлій до того обнизив характер св. Володимира. Рада на цю хибу наших видавництв одна: видати спершу менше популярні, але справді основно наукові книжечки. А тоді вже — на основі виданого — популяризатори зроблять своє.

П'яте домагання до катол. самоосвітніх видань се їх актуальність. Ті видання повинні бути актуальні (на часі)

в двох напрямках: 1) щоб відповідали сучасним потребам католицького виховання й освідомлення мас; 2) щоб зачіпали актуальні теми, навіть модні, й через те лекше „йшли” між нарід. Щодо першого, то такі видання мусять давати позитивну відповідь на заміти проти Церкви, які роблять вороги Церкви в своїх самоосвітніх виданнях. Отже коли прим. комуністи-самоосвітники видали ворожу науці Церкви книжку про повстання світа, то католики повинні видати негайно теж книжку про повстання світа, в якій булиб позитивно виложені висліди сучасної правдивої науки, порівняння цих вислідів з наукою Церкви й висновок, що правдива наука не лише не противна науці Церкви, а навпаки — ще наче доповнює й підтверджує церковне навчання. Крім того „дефензивного” ділання католицьких видань, повинні вони давати позитивний виклад правд нашої віри (отже навіть популярний катехизм), популярні видання перекладів св. Письма з добрими поясненнями й у ціні, що билаб дешевістю протестантське барахло, життеписи Святих української католицької Церкви і врешті офензивні книжки на злободневні теми: большевизм, націоналізм і т. п. в католицькім освітленні. Щодо актуальности з огляду на читачів, то католицькі видавці мусять передовсім давати книжки з двох ділянок: націо-й соціо-льоґії. Націоналізм і соціальне питання се такі два угольні каме-

ні нашої сучасности, що поминути їх — значить виректися здобуття сучасних мас. Коли ми вглянемо, чим стоїть популярність видань некатоликів, то побачимо, що перш за все тим, що вони пишуть постійно про національне й соціальне питання. Отже до обов'язків католицького самоосвітнього видавництва належить видавати книжки, в яких українське національне та соціальне питання булиб освітлені з католицького боку. Треба перш за все видати історію українського народу, в якій булиб опрокинені всякі протикатолицькі заміти й пересуди й булоб ясно виказано, що католицька Церква се не ворог, а найбільший приятель нашої нації й державности. Дальше треба видати історію української бодай нової літератури, й у тій історії раз на все зірвати з масонським ідолопоклонством перед „невтральною” поганською „культурою”. Осібно требаб видати книжечки про Шевченка, Франка, Федьковича й інших голосних письменників. У тих книжечках треба дати оцінку творчости тих письменників у католицькій дусі, признаючи добре за добре, осуджуючи лихе. Рівночасно в осібних випусках требаб видати історію сучасної української католицької літератури та покажчик для бібліотекарів, які книжки брати до католицьких бібліотек. Також треба видати в виїмках вибрані твори наших клясиків. Лише в такий позитивний спосіб можемо боротися зі

злою літературою: сама „анатема” нічого не допоможе.

Конечно треба освітлити з католицького становища соціальне питання, отже прим. можнаб видати католицький соціальний катехизм. Осібного обговорення вимагають модні сьгодні рухи большевизм, фашизм, гітлеризм, наш націоналізм і т. п., очевидно в дусі науки Церкви. Дуже потрібні видання про значіння доброї преси, про „білу смерть”, про званеві чи станові обовязки (прим. селян, дівчат і т. п.). Врешті не треба забувати про зовсім земні справи, бо й не самим лише духом жиє чоловік: треба допомогти нашому народові вийти з матеріальної нужди: дати йому книжечки про поліпшення доходів з господарства, про купецтво, кооперацію і т.п. Дуже добре булоб рівночасно познайомити наших селян при тій нагоді з католицькими організаціями інших країн, прим. з величнім „Буренбондом” Бельгійців і т. п. Конечні тут брошури про масонерію й Жидів, про переслідування Церкви, „З Римом чи проти Риму”, „Земля і воля”, обовязки дітей і родичів, господарську крізу, шкідливість сектанства й радикалізму, большевизм і селянство, жіноче питання, земельну справу й т. п. Зацікавлення католицького видавництва основними справами економічного життя нашого народу звернулоб думки багатьох „зимних” у бік католицизму та приблизилоб їх серця до католицької організації.

Дальшим домаганням до католицького самоосвітнього видавництва булаб стравність його видань. Це значить: не напихати читачів занадто одною стравою, а мішати ті страви. Отже видання одного роду не повинні йти по собі раз за разом, прим. історія літератури випуск за випуском, а треба їх перемішувати книжечками на інші теми. Також час від часу треба научні випуски перемішувати з белетристичними. На тім скористає багато не лише духове присвоювання відомостей читачами, але піде легше й кольпортажа книжечок. У таких белетристичних книжечках можна зрештою подавати й науку; прим. в оповіданні про батька й сина на феріях можна вложити основи християнського виховання молоді й т. п.

Доцільна тяглість — дальша прикмета, яку повинно мати католицьке самоосвітнє видавництво. Це значить, що його видання повинні бути пляново так видавані, щоби поодинокі теми тих книжечок не лише зазублювалися з іншими темами видань, але й асоціювалися з виданими вже книжечками інших католицьких видавництв. Бо в католицькій видавничій акції мусимо щадити матеріяльні засоби й не видавати непотрібно двічі того, що вже видано. Ось прим. тепер маємо вже аж чотири книжечки на тему хрещення Руси-України, хоч ліпше булоб ці чотири видання скумулювати в однім і те одно видання коштувалоб тоді

не 20 а 10 грошів, або й менше. Очевидно плянова тяглість мусить бути й у редакції видавництва; значить не можуть поодинокі тези одного випуску перечити тезам другої книжечки.

Як конечне доповнення до популярних книжечок мусить бути видання словника чужих слів. Пояснювання чужих слів у тексті поодиноких випусків мусить довести до непотрібних повторювань. Рівночасно з тим автор мусить скорочувати суцні дані свого викладу в користь тих повторюваних пояснень. Словник чужих слів це рівночасно деяка енциклопедія, в якій можна надати поясненням поодиноких термінів свій світоглядний зміст²⁾ і так накинати читачам багато позитивних гадок.

Подібно як словник чужих слів так конечне також видання малої популярної енциклопедії католицтва з особливішим узглядненням наших гре-

²⁾ Випуск 100—101 радикальної „Самоосвіти” це саме такий словник. Титул: „**Найновіший словник чужих слів**” зладив Михайло Матчак. Ціна 95 грошів. — У тім словнику читаємо прим. про масонські товариства: „За головну мету ті товариства ставили собі моральне удосконалення, єднання людей, братерство та рівність”. (Стор. 50). Як уміло подано тут агітацію в користь масонів!.. Не дурно п. Матчак їздив до Женеви, де є осідок славної масонської льожі „Альпіна” й звідки йшла на наші землі агітація за льожею „Роз-Круа”... Подібні „інформації” про масонів маємо також у словниках вид. „Рекорд” і „Української Накладні” в Ляйпцігу.

ко-католицьких церковних справ. Така енциклопедійка малаб той дуже важний наслідок, що водноставилаб погляди наших людей на головні справи й поняття звязані з католицькою Церквою й нашим життям. Без такого твору обрядові й інші ріжницї в церковних справах, які маємо тепер по різних епархіях, зчасом ставатимуть щораз більші, а се очевидно викличе дальший розвал. Частинно можнаб такі енциклопедійки містити в наших католицьких популярних часописах згл. календарях й опісля видати їх відбитку, як се прим. зробили націоналісти в своїх календарях. Се булоб добре для того, що відбитка коштує недорого, отже й ціну за такі словники-енциклопедійки можнаб дати невеличку. Але навіть при відбитці папір на такі словники повинен бути добрий і міцний як також требаб їх оправити; все те тому, що словники річ для довшого вжитку, а не для хвилевої потреби.

Що якийсь час требаб видавати покажчики самоосвітньої літератури, бодай у нашій мові. Се дуже допомоглоб згаданій вище пляновій доцільности самоосвітнього руху й рівночасно зменшилоб небезпеку злої „самоосвітньої” літератури. Зчасом, коли вже католицькі самоосвітні видавництва відповідно розростуться, можна буде видати ще й практичний підручник самоосвітнього руху, а там взятися й до оснування кореспонденційного чи іншого католицького народнього університету.

БІБЛІОТЕКА ТОВАРИСТВА «СКАЛА» В СТАНИСЛАВОВІ

Має за ціль: популярними виданнями, спертими на основах католицького світогляду, поглиблювати освіту й культуру українського народу та скріплювати його релігійно-моральне життя.

Бібліотека Товариства „Скала” пише в своїх книжечках приступно про релігію, про католицьку діяльність (акцію), про українознавство, про науку й освіту. Також видає гарні та цікаві оповідання.

Бібліотека Товариства „Скала” видала досі:

Випуск 1. УЗАСАДНЕННЯ „СКАЛИ” — відчит д-ра Осипа Назарука про те, на яким ґрунті повстала „Скала”, які користи дає це Товариство, чому українські католики не здобувають „Просвіти”, про Католицьку Акцію, про католицьку політику і про інші практичні життєві справи. (56 сторін друку).

Ціна 20 гр. з поштою 30 гр.

Випуск 2. СВІТ ЛЕТИТЬ У ПРОПАСТЬ! ДЕ РЯТУНОК? Тут представлено сучасну світову духову й матеріальну кризу та подано способи проти неї, а головню один найважніший: Католицьку Акцію. (32 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 3. „Скала” і „Просвіта”. Які є різниці між ними в ідеології, статуті й організації; чи між цими двома Товариствами має бути війна, чи мир. Це брошура дуже цікава і на часі. (52 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 4—7. ПРОСВІТНИЙ РУХ У ГАЛИЧИНІ. Який досвід з того руху винесло греко-католицьке духовенство, чому треба „Скали”, історія „Скали”, що нам принесе „Скала”, оборона „Скали” перед усякими нападами. (132 сторінки).

Ціна 45 гр., з поштою 60 гр.

Випуск 8. ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ, БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. В 950 ліття хрищення України написав **Теофіль Коструба**. Про нашого славного і святого князя Володимира. (32 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 9. ТЕСТАМЕНТ СТЕПАНА КУДРИНИ. Оповідання з правдивого життя написав **д-р Василь Маковський**. Про дивний тестамент американця-безвірника та про те, що діялося при його смерті. (32 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 10. СЕЛО БЕЗ ДІТЕЙ — НАЦІЯ БЕЗ МАЙБУТНЬОГО. Про найгіршу заразу сучасности та лікарство проти неї. Написав **Павло Матієвич**. (32 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 11. НАШІ МУЧЕНИКИ ЗА УНІЮ. Як Московщина нищила Унію та яких ми маємо героїв-мучеників за святу віру. Написав **Теофіль Коструба**. (32 сторінки).

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 12. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. Перша книжечка: **Найдавніші мешканці України.** Написав **Теофіль Коструба**. Які були найдавніші мешканці України, їх життя й культура, їх вірування, обичаї, обряди. Про грецькі кольонії в У-

країні, про готів, гунів і ц. п. Цікаві речі з найдавнішої історії України. З образками.

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

Випуск 13. ІСТОРІЯ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ПИСМЕНСТВА. Перша книжечка: Від Котляревського до Шевченка. Написав М. Олександрович. Що таке письменство, його значіння й цілі, перші українські письменники нової доби. З образками.

Ціна 20 гр., з поштою 30 гр.

В друку далші випуски:

14. Т. Коструба: СЛОВ'ЯНСЬКА УКРАЇНА.

15. М. Олександрович: ГАЛИЦЬКЕ ЛІТЕРАТУРНЕ ВІДРОДЖЕННЯ.

Найкраще замовляти всі ті книжечки разом, бо тоді почта менше коштує. Хто хоче дістати всі ті книжечки разом, хай вишле 3.25 зл. на адресу:

БІБЛІОТЕКА ТОВАРИСТВА „СКАЛА”,
Станіславів, вул. Перацького 1.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
„ПРАВДУ”

Ілюстрований тижневик для народу

1 число коштує 10 сот.

Річна передплата 5 зол.

**Адреса: Адміністрація „ПРАВДИ”
Львів, вул. Гродзіцьких 2. П. п.**

Від року існує при Видавництві ЧСВВ в Жовкві окремий відділ книжок католицького гарного письменства (т. зв. белетристики). Гарне письменство — це книжки, писані гарною, літературною мовою, визначними письменниками — призначені для всіх верств народу і для всіх зрозумілі. Щодо змісту — є це повісти, оповідання, вірші й ін. Католицьке гарне письменство — це книжки (повісти, оповідання, вірші) писані добрими, християнськими письменниками, в християнським дусі. Досі католицького письменства (белетристики) майже в нас не було. Нарід наш, особливо освічені верстви і молодь — читали що попало, що тільки по різних наших світських видавництвах появлялося. А вони нераз мало дбали про добрий зміст своїх книжок. Звідси по наших читальнях і бібліотеках багацько книжок противних добрим обичаям, непевних і навіть ярко ворожих вірі! Щоб хоч у часті цьому зарадити, Видавництво ЧСВВ. отворило в себе відділ добрих, літературних книжок до читання. Це бібліотека „Українська Книжка”.

Вже появилися 3 книжки цієї бібліотеки:

- 1) „Чорна коршма” В. Маковського
- 2) „Козацька дочка” М. Вовчка
- 3) „Суд над Іваном Гнатовим” В. Маковського

Чергова книжка буде „Тернистий шлях”, повість з переслідування Церкви в Мехіку.

Кожна книжка має 120—160 стор. друку, артистичну обротку, а коштує всього 95 гр. разом з поштою!

Українці-католики! Станьте в ряди читачів української, католицької книжки! На славу Божу, на добро нашої Церкви і народу! В добрій нижці — наша добра доля!

**Книжечки замовляйте по адресі: Видавництво
ОО. Василян — Жовква — Żółkiew.**

1 руб 68 коп (1986) р 4028

Людам, що хотіли б добре пізнати віру й особливо ті правди віри, які голо речують чи перекручують усякі сектарі — ємо гарні, протисектарські книжечки:

„Католицькі Читання”

Кожну книжечку читається цікаво, мов яку повість! Досі появилися отсі книжечки:

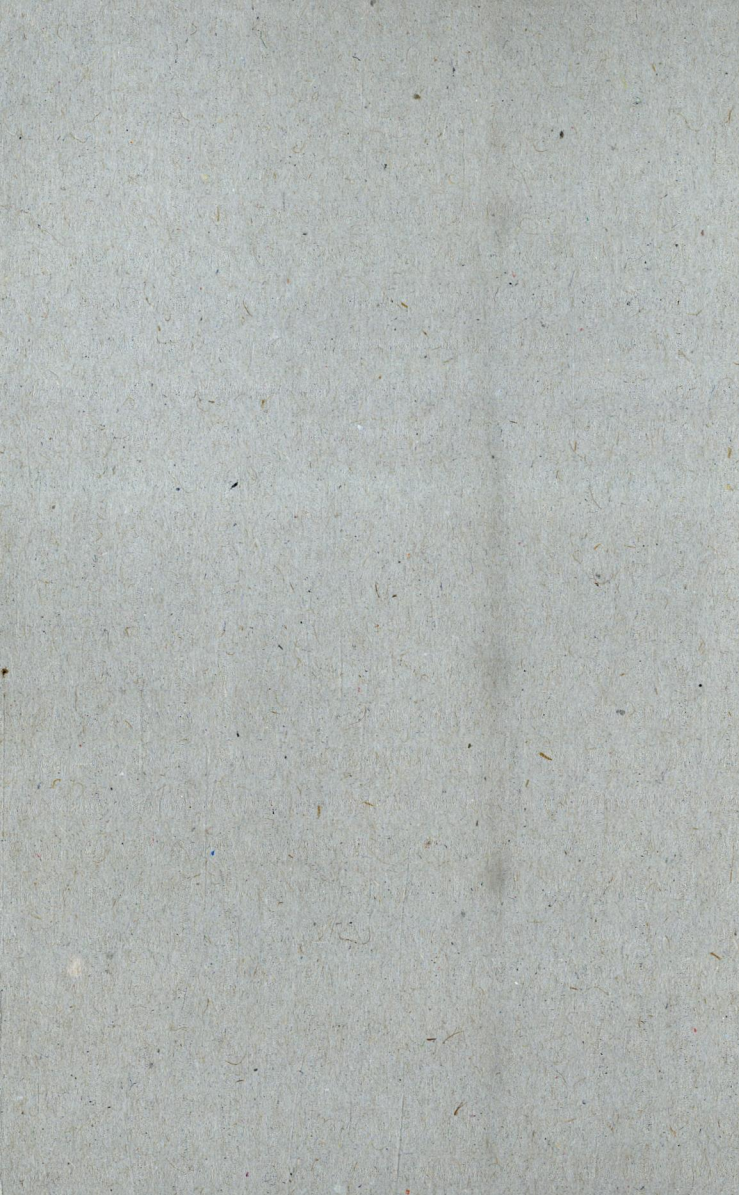
1. І буде одне стадо і один пастир	Ціна	5 гр.
2. „Радуйся Благодатная”	”	5 ”
3. Стережіться облудних пророків	”	5 ”
4. Поза Церквою нема спасення	”	5 ”
5. Поеднання	”	5 ”
6. „Не бороніть дітям приходити до мене”	”	5 ”
7. В церквах благословіть Господа	”	5 ”
8-9. „Радуйся живиносний Хресте”	”	5 ”
10-11. Сектанти	”	10 ”
12-13. З темряви до світла	”	15 ”
14. Чому я покинув „нову віру?” (в друку)		

Ціна книжечок така приступна, що на неї навіть найбіднішого стати, а тоді буде безпечний перед ріжними сектарями-агітаторами.

(На пошту до кожної книжечки додається 5 гр. Хто замовляє всі ті книжечки разом, або одної десять і більше примірників, тому пошту оплачує Видавництво ЧСВВ).

Боронім св. віру перед ворогами! Але наперід — пізнаймо її добре!

Книжечки замовляйте по адресі: Видавництво ОО. Василян — Жовква — Żółkiew.

РЛ 4028_y